

آموزش سواد سیاسی (الگوی برنامه درسی)

تألیف:

دکتر علیرضا مینی زرین

www.ketab.ir

سرشناسه: امینی زرین، علیرضا، ۱۳۶۲-

عنوان و نام پدیدآور: آموزش سواد سیاسی (الگوی برنامه درسی)

تالیف علیرضا امینی زرین

مشخصات نشر: تهران: دانشکده غیردولتی - غیر انتفاعی رفاه، انتشارات، ۱۳۹۹.

مشخصات ظاهری: ۲۴۳ ص

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۹۵۰۳-۲۴-۹

موضوع: سواد اطلاعاتی

Information literacy موضوع:

موضوع: آموزش و پرورش -- جنبه‌های سیاسی

موضوع: Education -- Political aspects

شناسه افزوده: دانشکده غیردولتی - غیرانتفاعی رفاه

رده بندی کنگره: Z۴۳۰۷۵

رده بندی دیویی: ۲۸۷/۰

شماره کتابشناسی ملی: ۶۱۶۹۰۳۳

انتشارات دانشکده غیردولتی - غیرانتفاعی رفاه

عنوان کتاب: آموزش سواد سیاسی (الگوی برنامه درسی)

مؤلف: دکتر علیرضا امینی زرین

ناشر: دانشکده غیردولتی - غیرانتفاعی رفاه

نوبت و سال انتشار: اول / ۱۳۹۹

شمارگان: ۵۰۰ جلد

قیمت: ۳۲۰۰۰ تومان

حروف چینی، آماده‌سازی، صفحه‌آرایی: دانشکده غیردولتی - غیرانتفاعی رفاه

طراح جلد: حدیثه سادات حسینیان

لیتوگرافی و چاپ: نشر سپیدان

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۹۵۰۳-۲۴-۹

نشانی: تهران - میدان بهارستان - ضلع شرقی مجلس - ابتدای خیابان مردم -

کوچه شهید ندایی پور - انتشارات دانشکده غیردولتی - غیرانتفاعی رفاه تلفن: ۳۵۰۷۲۲۵۰

کلیه حقوق چاپ و نشر برای ناشر محفوظ است

فهرست مطالب

سخن نشر.....	۱۱
مقدمه.....	۱۳
فصل اول: کلیات سواد سیاسی (قلمرو، اهمیت، ضرورت و ادبیات و پیشینه پژوهشی).....	۱۷
۱. قلمرو سواد سیاسی.....	۱۸
۲. اهمیت و ضرورت سواد سیاسی.....	۱۹
۳. سواد سیاسی در پژوهش‌های داخلی و خارجی.....	۲۶
۴. نقشه راه طراحی برنامه درسی سواد سیاسی.....	۴۱
فصل دوم مبانی نظری سواد سیاسی (مفهوم‌پردازی سواد، سیاست و سواد سیاسی).....	۴۳
مقدمه.....	۴۳
۱. مفهوم‌پردازی سواد سیاسی.....	۴۴
۱-۱. مفهوم‌شناسی سیاست.....	۴۵
۱-۲. مفهوم‌شناسی سواد.....	۴۷
۱-۳. مفهوم‌شناسی سواد سیاسی.....	۵۴
۱-۴. مراحل تعلیم و تربیت سیاسی مبتنی بر حیطه‌های یادگیری.....	۶۶
۱-۵. تعریفی نواز سواد سیاسی مبتنی بر مراحل تعلیم و تربیت سیاسی.....	۷۰
۲- جمع‌بندی مبانی نظری و تبیین جایگاه سواد سیاسی.....	۷۲
فصل سوم برنامه درسی و سیاست (نظر و عمل برنامه درسی و نظریه‌های سیاسی آن).....	۷۷
مقدمه.....	۷۷
۱. برنامه درسی و مفهوم‌شناسی آن.....	۷۷

۷۸.....	۱-۱. مفهوم‌شناسی برنامه درسی.....
۸۲.....	۱-۲. عناصر برنامه درسی.....
۸۵.....	۱-۳. الگوهای برنامه درسی.....
۹۰.....	۲. برنامه درسی و حوزه نظر و عمل.....
۹۵.....	۳. نظریه‌های سیاسی برنامه درسی.....
۱۰۰.....	۴. جمع‌بندی مباحث با رویکردی تحلیلی.....
	فصل چهارم: اصول اساسی برنامه درسی آموزش سیاسی (نظام تعلیم و تربیت سیاسی و
۱۰۵.....	یگانه سواد سیاسی در آن).....
۱۰۵.....	مقدمه.....
۱۰۶.....	۱. برنامه درسی تعلیم و تربیت سیاسی.....
۱۱۱.....	۱-۱. برنامه درسی تعلیم و تربیت سیاسی.....
۱۱۲.....	۱-۲. ویژگی‌های روان‌شناختی برنامه درسی سواد سیاسی.....
۱۱۳.....	۱-۲-۱. بررسی خصوصیات رشدی دوره متوسطه اول.....
۱۱۴.....	الف) رشد جسمی.....
۱۱۵.....	ب) رشد شناختی.....
۱۱۸.....	ج) رشد اجتماعی.....
۱۱۹.....	د) رشد عاطفی - هیجانی.....
۱۲۱.....	۱-۲-۲. ویژگی‌های روان‌شناختی برنامه درسی دوره اول متوسطه.....
۱۲۴.....	۱-۳. اهمیت سواد سیاسی در نظام تعلیم و تربیت سیاسی.....
۱۲۸.....	۳. جمع‌بندی مباحث.....
	فصل پنجم: مؤلفه‌های سواد سیاسی (مصادیق رفتار سیاسی و مؤلفه‌های سواد سیاسی).....
۱۳۱.....	مقدمه.....
۱۳۲.....	۱. استخراج گویه‌های سواد سیاسی.....
۱۳۳.....	۱-۱. تبیین مصادیق فعالیت و رفتار سیاسی.....
۱۳۸.....	۱-۲. طبقه‌بندی فعالیت یا رفتارهای سیاسی.....
۱۴۶.....	۱-۳. تجمیع طبقه‌ها به محورهای نهایی.....
۱۴۸.....	۱-۴. نام‌گذاری محورها و تبیین مراحل تعلیم و تربیت سیاسی.....

۱-۵. بازگشت و استخراج گویه‌های سواد سیاسی.....	۱۵۰
۲. مؤلفه‌های سواد سیاسی.....	۱۵۳
۲-۱. وزن‌دهی مؤلفه‌های سواد سیاسی.....	۱۵۵
۳- جمع‌بندی و ارائه چهارچوب مفهومی.....	۱۵۷
فصل ششم: بررسی تطبیقی مؤلفه‌های سواد سیاسی (با مبانی برنامه درسی، مبانی برنامه درسی ملی و دیدگاه‌های سیاسی برنامه درسی).....	۱۶۱
مقدمه.....	۱۶۱
۱- تطبیق مؤلفه‌های سواد سیاسی با مبانی برنامه درسی.....	۱۶۱
۲- تطبیق مؤلفه‌های سواد سیاسی با مبانی برنامه درسی ملی.....	۱۶۸
۳- تطبیق مؤلفه‌های سواد سیاسی با دیدگاه‌های سیاسی برنامه درسی.....	۱۷۳
۴- جمع‌بندی و ارائه مدل.....	۱۷۷
فصل هفتم: عناصر برنامه درسی آموزش سواد سیاسی (تبیین عناصر مبتنی بر مؤلفه‌های سواد سیاسی).....	۱۸۱
مقدمه.....	۱۸۱
۱- عناصر برنامه درسی آموزش سواد سیاسی.....	۱۸۲
۱-۱. چیستی و منطق برنامه درسی آموزش سواد سیاسی.....	۱۸۲
۲-۱. اهداف برنامه درسی آموزش سواد سیاسی.....	۱۸۹
۳-۱. محتوا در برنامه درسی آموزش سواد سیاسی.....	۱۹۲
۴-۱. فعالیت‌های یادگیری در برنامه درسی آموزش سواد سیاسی.....	۱۹۴
۵-۱. راهبردهای تدریس در برنامه درسی آموزش سواد سیاسی.....	۱۹۶
۶-۱. مواد و منابع یادگیری در برنامه درسی آموزش سواد سیاسی.....	۱۹۸
۷-۱. فضا در برنامه درسی آموزش سواد سیاسی.....	۱۹۹
۸-۱. زمان در برنامه درسی آموزش سواد سیاسی.....	۲۰۰
۹-۱. گروه‌بندی در برنامه درسی آموزش سواد سیاسی.....	۲۰۱
۱۰-۱. ارزشیابی در برنامه درسی آموزش سواد سیاسی.....	۲۰۲
۲. جمع‌بندی فصل.....	۲۰۴

فصل هشتم: الگوی برنامه درسی آموزش سواد سیاسی (جمع‌بندی، ارائه الگوی برنامه درسی و اعتبارسنجی آن).....	۲۰۷
مقدمه.....	۲۰۷
۱- جمع‌بندی فصول پیشین.....	۲۰۸
۱-۱. مراحل تعلیم و تربیت سیاسی.....	۲۰۸
۱-۲. اهمیت آموزش سواد سیاسی.....	۲۱۰
۱-۳. استخراج مصادیق رفتار سیاسی.....	۲۱۱
۱-۴. تبیین مؤلفه‌های سواد سیاسی.....	۲۱۱
۱-۵. اولویت‌بندی و وزن‌دهی مؤلفه‌های سواد سیاسی.....	۲۱۲
۱-۶. انطباق مؤلفه‌های سواد سیاسی با رویکردهای نظری برنامه درسی.....	۲۱۳
۲. الگوی برنامه درسی آموزش سواد سیاسی.....	۲۱۴
۳. اعتبارسنجی الگوی برنامه درسی آموزش سواد سیاسی.....	۲۱۶
منابع و مآخذ.....	۲۲۱
۱. اسناد.....	۲۲۱
۲. منابع داخلی.....	۲۲۱
۳. منابع خارجی.....	۲۲۵
نمایه.....	۲۳۱

سخن ناشر

پس از گذشت بیش از پنجاه سال از فعالیت آموزشی مدارس رفاه با این دیدگاه که فعالیت ارزش یک فرایند پیوسته و مداوم هستند و هیچ‌گاه در مقطع خاصی منقطع نمی‌شوند هیأت امنای بنیاد فرهنگی رفاه به این جمع‌بندی و نتیجه رسید که با تکیه بر تجربیات ارزشمند گذشته می‌تواند سطح فعالیت‌های آموزشی و پرورش خود را به دوره آموزش عالی گسترش دهد که در این راستا با پیگیری اساتید و معلمان مجبور تأسیس دانشکده رفاه توسط نهادهای ذیربط صادر (سال ۱۳۸۹) و امروز دانشکده رفاه با توفیق الهی به فعالیت‌های خود در عرصه‌های آموزشی پژوهشی، مشاوره، مداومت می‌ورزد.

رسالت حاکم بر دانشکده رفاه پیرو رسالت بنیاد فرهنگی رفاه می‌باشد که حدود نیم‌قرن پیش توسط شهیدان دکتر بهشتی، دکتر باهر، آیت‌اللهی و تنی چند از مبارزان و یاران امام راحل (ره) پایه‌گذاری شد. بر این اساس دانشکده رفاه رسالت خود را «رشد علمی»، «معرفت دینی» و «تعالی اخلاقی» تریف کرده است که سه بعد علمی، دینی و ارزش‌ها و هنجارهای اخلاقی دانشجویان را دربر می‌گیرد و در تلاش است تا بدان جامه عمل بپوشاند. با توجه به آنکه پس از پیروزی انقلاب اسلامی فضای عمومی جامعه، دینی و اسلامی شد و به تبع شرایط حاکم بر جامعه، فضای مدارس و دانشگاه‌ها نیز تغییر کرد؛ اما برای

اصلاح مسائل فرهنگی جامعه در جهت آرمان‌های امام (علیه السلام) همواره باید تلاش نمود. شکی نیست که یکی از ارکان خانواده سالم در مرتبه نخست و جامعه سالم در مرتبه بعد، وجود بانوان شایسته مورد نظر دین مبین اسلام است. رژیم پهلوی با پیروی کورکورانه از دیدگاه‌های غربی درباره نقش و جایگاه بانوان در جامعه ضربات سهمگینی را بر نسل‌هایی از بانوان ایرانی وارد کرد. اصلاح کاستی‌ها و برنامه‌ریزی برای آینده در خصوص بانوان به منظور تحقق جامعه آرمانی مورد نظر اسلام که زنان جایگاه و نقش اصلی خود را در آن ایفا نمایند؛ دغدغه امره زین و چشم‌انداز دانشکده رفاه است. در این راستا ایجاد امکان ادامه تحصیل تا آخرین سطوح عالی آموزشی در علوم مختلف برای بانوان متخصص، معلمان و متدین به عنوان تمهید رسالت اساسی دانشکده رفاه مورد توجه قرار گرفته است.

در این راستا نیز معیارهای پژوهشی دانشکده رفاه با توجه به شرایط، امکانات و نیازمندی جامعه در مقطع کزبی در حوزه علوم انسانی اقداماتی را انجام داده که نتایج این دستاوردهای پژوهشی تقدیم علاقمندان و دغدغه‌مندان علمی می‌گردد. هدف از این اقدام درک کاستی‌ها و اصلاح آنهاست تا از این طریق زمینه پرورش نسل جوان و علاقمند به طی این طریق نیز فراهم گردد. امید آنکه با گسترش کمی و کیفی دانشگاه‌های اسلامی در کشور و توسعه آن در افق جهانی، شاهد ترقی و بروز علوم دینی و تلفیقی باشیم که راهگشای جهانیان در گذار از شرایط کزبی برای نسل به سعادت واقعی باشد. در این زمینه انتشارات دانشکده رفاه آمادگی خود را برای دریافت و انتشار کلیه آثاری که با اهداف مذکور تهیه و تدوین می‌شوند اعلام می‌دارد.

و العاقبه للمتقین

معاونت پژوهشی دانشکده